

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічного факультет
Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

«ПРОФЕСІЙНА РЕФЛЕКСІЯ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ»

ОПП Початкова освіта

Рік навчання **2025-2026**, семестр **3**

Форма навчання (*денна, заочна*)

Галузь знань

А «Освіта»

Спеціальність

А3 «Початкова освіта»

Другий (магістерський)

рівень вищої освіти

**Кафедра
та викладач**

Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

Лозенко Анна Павлівна – кандидат педагогічних наук, доцент

Лінк на профіль у Google Scholar: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=dMiv7FcAAAAJ>

E-mail: a.p.lozenko@npu.edu.ua

Лінк на курс в Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=8126>

**I. Основна
мета/цілі навчання**

Мета вивчення вибіркового освітнього компоненту «Професійна рефлексія сучасного вчителя початкової школи» полягає у формуванні у студентів професійної рефлексії як метакомпетентності сучасного вчителя початкових класів.

Основними завданнями є:

- формування знань про рефлексію як складову суб'єктності вчителя початкових класів, місце і роль рефлексії у професійно-педагогічній діяльності вчителя Нової української школи;
- формування та навчання застосуванню рефлексивних умінь у мисленнєвій, практичній та комунікативно-кооперативній діяльності вчителя початкової школи;
- формування у студентів здатності використовувати методи та технологічні прийоми організації рефлексивної діяльності педагога в процесі навчання, виховання, розвитку, формуванні учнів початкової школи, а також, - власному особистісному професійному самовдосконаленні.

**II. Місце
навчальної
дисципліни в**

Навчальна дисципліна **вибіркова**

Цикл ***професійної підготовки***

освітній програмі

III. Обсяг навчальної дисципліни	<i>Денна ф.н.</i>	<i>Заочна ф.н.</i>
<i>Кількість кредитів</i>	3	3
<i>Загальна кількість годин</i>	90	90
<i>Лекційні заняття</i>	6	6
<i>Семінарські/практичні заняття</i>	8	6
<i>Самостійна робота</i>	76	78

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни**Модуль I. Проблема рефлексії у професійній діяльності сучасного вчителя початкової школи.**

Тема 1. Рефлексія як філософська та психологічна категорія. Рефлексія як складова суб'єктності вчителя початкових класів. Місце і роль рефлексії у професійно-педагогічній діяльності вчителя Нової української школи.

Зміст теми. Психолого-педагогічне трактування поняття «рефлексія». Рефлексивна компетентність у професійному стандарті за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»: вимоги та критерії її сформованості. Значення сформованості рефлексивних умінь для сучасного вчителя початкових класів.

Тема 2. Види рефлексії та рефлексивних умінь вчителя початкових класів.

Зміст теми. Рефлексія у мисленнєвій, практичній та комунікативно-кооперативній діяльності. Характеристика інтелектуальних рефлексивних умінь та особливості їх застосування у професійній діяльності вчителя. Прогностичні, ситуативні та ретроспективні рефлексивні уміння: сутність та практичне застосування у практиці педагогічної діяльності вчителя. Особистісні рефлексивні уміння та сфера їх реалізації вчителем початкової школи. Комунікативно-кооперативні рефлексивні уміння сучасного педагога початкової ланки освіти.

Тема 3. Рефлексія складова професійно-педагогічної діяльності вчителя початкових класів.

Зміст теми. Рефлексія у компонентному складі професійної педагогічної діяльності вчителя початкових класів. Місце і функції рефлексії у ключових напрямках професійно-педагогічної діяльності вчителя початкових класів: вихованні, навчанні, розвитку і формуванні особистості молодших школярів. Особливості прояву рефлексії у цільовому, мотиваційно-стимулюючому, змістовому, операційно-діяльнісному, контрольно-регулювальному та оцінно-результативному компонентах процесу навчання і виховання учнів початкових класів.

Модуль II. Тренінгові технології формування професійної рефлексії вчителя початкових класів.

Тема 4. Розвиток особистісної рефлексії вчителя початкових класів.

Зміст теми. Особистісна рефлексія педагога, особливості та засоби її розвитку. Методи та технологічні прийоми організації особистісної рефлексивної діяльності педагога. Самодіагностика вчителем власних здатностей, здібностей, якостей та рис, необхідних для здійснення майбутньої педагогічної діяльності, усного або письмового аналізу процесу та результатів власної діяльності, письмового анкетування, малюнквого або графічного зображення змін, які відбуваються із студентом на занятті, самозвітів, елементів особистісного тренінгу; рефлексивних завдань

та ситуації особистісного, ретроспективного та перспективного типу.

Тема 5. Формування професійної рефлексії вчителя початкової ланки освіти на змісті дидактичної діяльності.

Зміст теми. Методи та технологічні прийоми організації дидактичної рефлексивної діяльності педагога.

Особливості застосування рефлексії у цілепокладанні, проектуванні, плануванні, конструюванні, організації, контролі, оцінці та аналізі процесу навчання молодших школярів в умовах НУШ.

Тема 6. Формування професійної рефлексії вчителя початкової школи на змісті виховної діяльності.

Зміст теми. Методи та технологічні прийоми рефлексивної діяльності педагога в процесі виховання молодших школярів. Впровадження рефлексивних умінь вчителем початкових класів у цілепокладанні, проектуванні, плануванні, конструюванні, організації, контролі, оцінці та аналізі процесу виховання молодших школярів в умовах НУШ.

Тематика практичних занять

1. Рефлексія як складова суб'єктності вчителя початкових класів. Види рефлексії та рефлексивних умінь вчителя початкових класів.
2. Розвиток особистісної рефлексії вчителя початкових класів.
3. Формування професійної рефлексії вчителя початкової ланки освіти на змісті дидактичної діяльності.
4. Формування професійної рефлексії вчителя початкової школи на змісті виховної діяльності.

Орієнтовна тематика індивідуальних самостійних робіт

- Аналіз філософського та психолого-педагогічного тлумачення поняття «рефлексія».
 - Рефлексивна компетентність у професійному стандарті за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»: вимоги та критерії її сформованості. Значення сформованості рефлексивних умінь для сучасного вчителя початкових класів.
 - Особистісна орієнтація та індивідуалізація як ключові підходи Нової української школи.
 - Рефлексія у мисленнєвій, практичній та комунікативно-кооперативній діяльності.
 - Характеристика інтелектуальних рефлексивних умінь та особливості їх застосування у професійній діяльності вчителя.
 - Прогностичні, ситуативні та ретроспективні рефлексивні уміння: сутність та практичне застосування у практиці педагогічної діяльності вчителя.
 - Особистісні рефлексивні уміння та сфера їх реалізації вчителем початкової школи.
 - Комунікативно-кооперативні рефлексивні уміння сучасного педагога початкової ланки освіти.
 - Рефлексія у компонентному складі професійної педагогічної діяльності вчителя початкових класів.
 - Місце і функції рефлексії у ключових напрямках професійно-педагогічної діяльності вчителя початкових класів: вихованні, навчанні, розвитку і формуванні особистості молодших школярів.
 - Складіть портрет учителя початкової школи, оформіть роботу у вигляді твору.
 - Опишіть Ваш ідеал учителя початкових класів.
-

-
- Як ви оцінюєте роль учителя у сучасній початковій школі?
 - Визначіть основні види діяльності вчителя, та відповідно до основних структурних компонентів педагогічної діяльності, охарактеризуйте міру сформованості кожного компоненту у Вас на сьогодні. Якими методами та прийомами саморозвитку Ви користувались до цього часу?
 - Доведіть, що професія вчителя початкових класів рефлексивна за своєю природою. Уявіть собі навчальну ситуацію, де б рефлексія була присутня у кожному компоненті Вашої викладацької діяльності. Детально опишіть її.
 - Наведіть приклади з вашого досвіду, які демонструють володіння вчителем різними видами рефлексивних умінь у педагогічній діяльності.
 - Обґрунтуйте, чи є такими необхідними у викладацькій діяльності вчителя початкової школи, особистісні рефлексивні уміння?
 - Доведіть взаємообумовленість мети та цільових завдань уроку. Якими логічними операціями та процедурами Ви скористалися у процесі розв'язання даного завдання?
 - Розробіть послідовну систему аргументів щодо спільних та відмінних ознак цільових та навчальних завдань уроку. Зафіксуйте запитання, які виникали у Вас в процесі розв'язання завдання. Чи допомагали вони Вам у просуванні та регуляції Вашої мисленнєвої діяльності?
 - Обґрунтуйте раціональність застосування вчителем початкової школи класифікації уроків за дидактичною метою. Зафіксуйте їх у вигляді алгоритму проміжних результатів (тверджень, суджень) та підведіть їх до узагальнюючого висновку.
 - Наведіть приклади взаємозалежності компонентів змісту навчального матеріалу (теоретичного, емпіричного, практичного) уроку від характеру цільових завдань (можливо, на прикладі з помилкою). Представте логіку виникнення Ваших думок у вигляді етапів здійснення інтелектуальної діяльності (для кожного прикладу окремо).
 - Розробіть алгоритм складання вчителем початкових класів плану уроку (за даною темою). Кожну позицію аргументуйте, починаючи словами: ...оскільки, тому-що; за рахунок того, що; у зв'язку з тим, що; так як.. тощо.
 - На прикладах спостережуваних вами виховних ситуацій колег-педагогів або з власного досвіду або , наведіть приклади невідповідності у застосуванні вчителем початкової школи методів і форм виховання молодших школярів. Сформулюйте правила, які б упереджували дані помилки вчителя.

Детальні теми лекційних, практичних занять, питання для підсумкового контролю, теми і завдання для самостійної роботи, список джерельної бази та інше містяться на курсі у MOODLE.

V. Результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність самостійно та комплексно розв'язувати задачі в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру.

Результати навчання	Компетентності
ПР 1: Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування освіти (в тому числі початкової) в Україні у перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах.	ЗК 1: Здатність до гнучкості мислення, його абстрактності та критичності, аналізу та синтезу. ЗК 2: Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності. ЗК 6: Здатність до здійснення педагогічної діяльності з розумінням її значущості для розвитку суспільства та врахуванням важливості свого впливу на вирішення соціальних проблем.
ПР 4: Створювати особисту методичну систему навчання здобувачів початкової освіти предметів початкової школи, адаптувати її до різних умов освітнього процесу.	СК 1: Здатність усвідомлювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі. СК 3: Здатність застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.
ПР 10: Складати програму саморозвитку та самовдосконалення, обирати ефективний інструментарій самопрезентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж.	СК 5: Здатність організовувати та управляти освітніми процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, співпраці з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси. СК 7: Здатність створювати власний професійний імідж, самопрезентувати результати професійної діяльності, керувати власним життям і кар'єрою.

VI. Порядок і критерії оцінювання

Форми поточного контролю: Модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, практичні завдання.

Форма підсумкового контролю: Залік

Методи поточного контролю: усне опитування

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2			
<i>T 1</i>	<i>T 2</i>	<i>T 3</i>	<i>МКР 1</i>	<i>T 4</i>	<i>T 5</i>	<i>T 6</i>	<i>МКР 2</i>
15	15	10	10	15	15	10	10
							100

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та модульного контролю

№	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Практична робота на заняттях	10	4	40

2	Самостійні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного ОК*	10	4	40
3	Модульні контрольні роботи	10	2	20
Підсумковий рейтинговий бал				100

**Здобувачам можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього студенти мають представити сертифікат учасника/учасниці і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань.*

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Навчальна дисципліна завершується заліком, тому максимальна кількість балів, яку здобувачі можуть набрати протягом семестру - 100. Залік виставляється як сума поточних балів. Якщо студент бажає підвищити загальний бал, то підсумковий контроль під час заліку викладач проводить в усній формі (опитування).

Якщо здобувачі не отримали 35 балів, у наступному семестрі вони проходять цю навчальну дисципліну повторно на платній основі.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу

Політика щодо відвідування: здобувачі дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravyla-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhayla-drahomanova>), відвідують заняття відповідно розкладу,

дотримуються етичних норм поведінки. Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконані у встановлений викладачем термін. Практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки).

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час екзамену, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканатом.

Якщо здобувачі не погоджуються з оцінкою підсумкової атестації, вони можуть в день оголошення результатів подати в деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. За письмового екзамена повторне опитування не проводиться. За усного комісія надає здобувачеві право продемонструвати свої знання. Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результатів див. «Положення про організацію освітнього процесу».

У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату. Здобувачі можуть здійснювати перескладання результатів навчання відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Політика щодо конфліктних ситуацій. Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>). Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

Політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>). Викладач ознайомлює здобувачів вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користуванням засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело. Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента: дана навчальна дисципліна може викладатися для людей з

особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції, тощо).

VIII. Основні інформаційні ресурси

1. [Агачева, Юлія Анатоліївна](#). Рефлексія міжособистісної атракції як механізм регулювання діяльності [Текст] : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Агачева Юлія Анатоліївна ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. - Київ, 2015. - 20 с.
 2. Антропологічний вимір глобалізаційних процесів: філософсько-освітня рефлексія [Текст] : автореф. дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.10 / Воробйова Любов Сергіївна ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти. - К., 2013. - 32 с.
 3. Бондар В. І. Дидактика [Електронний ресурс] : підручник для студ. вищ. пед. навч. закладів / В. І. Бондар ; М-во освіти і науки України. - Київ : Либідь, 2005. - 264 с.
 4. [Воробйова, Любов Сергіївна](#).
 5. Державна національна програма „Освіта”(Україна ХХІ століття) Кабінет Міністрів України; Постанова, Програма, Заходи від 03.11.1993 № 896; Документ 896-93-п, чинний, поточна редакція - Редакція від 29.05.1996, <http://zakon.rada.gov.ua/go/896-93-%D0%BF>
 6. Державний стандарт початкової загальної освіти в Україні. – П О С Т А Н О В А Кабінету міністрів України N 462 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : - <http://zakon4.rada.gov.ua/>– Назва з екрану. / Кабінет міністрів України – Електрон. текст.
 7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352с.
 8. Закон України «Про освіту» Верховна Рада УРСР; Закон від 23.05.1991 № 1060-ХІІ; Документ 1060-12, чинний, поточна редакція — Редакція від 08.07.2017, <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
 9. [Зімовін, Олексій Іванович](#). Рефлексія та креативність як чинники саморозвитку особистості на різних етапах життєвого шляху [Текст] : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Зімовін Олексій Іванович ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. - Київ, 2017. - 20 с.
 10. Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : mon.gov.ua. – Назва з екрану. / М-во освіти і науки України; упоряд. Л. Гриневич та ін. – Електрон. текст. дані. – Київ : МОНУ, 2016. – 40 с.
 11. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Постанова Колегії МОН України, Президії АПН України № 12/5-2 від 22.11.01 р.
 12. [Марусинець, Мар'яна Михайлівна](#). Професійна рефлексія майбутнього вчителя початкових класів: теорія і
-

практика формування [Текст] : монографія / М. М. Марусинець ; Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника. - Івано-Франківськ ; Умань : Жовтий О. О., 2012. - 419 с.

13. Національна доктрина розвитку освіти // Указ Президента України від 17 квітня 2013 року N 347/2013

14. [Плахотнік, Ольга Василівна](#). Професійна рефлексія у діяльності соціального педагога [Текст] : навч.-метод. посіб. / Плахотнік О. В., Васильєва-Халатникова М. О. ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. педагогіки. - Київ : [б. в.], 2013. - 248 с.

15. [Резван, Оксана Олексіївна](#). Рефлексія особистісно-професійного розвитку вчителя [Текст] : навч. посіб. для студентів вищ. пед. навч. закл. / О. О. Резван ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. - Харків : Іванченко І. С. [вид.], 2017. - 122 с. : іл. - Бібліогр.: с. 121-122.

16. [Рижак, Людмила](#). Філософія як рефлексія духу [Текст] : навч. посіб. / Людмила Рижак ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Л. : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. - 639 с.

17. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти : посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О. Я. Савченко. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К. : Богданова А. М., 2009. – 226 с.

18. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти [Текст] : підруч. для вищ. навч. закл. / О. Я. Савченко. - Вид. 2-ге. - К. : Грамота, 2013. - 503 с.

19. Семиченко В.А. Рефлексивні передумови індивідуалізації професійної підготовки у вищій школі / В.А. Семиченко // Педагогічна і психологічна науки в Україні. Т. 4. Педагогіка і психологія вищої школи / АПН України ; [ред. рада: Кремень В. Г., Мадзігон В. М., Савченко О.Я. та ін. ; редкол. тому: Євтух М. Б., Мазаракі А.А., Павленко А.Ф. та ін.]. - Київ : Педагогічна думка, 2007. – С. 178 – 187.

20. Чайка В.М. Структура, функції та рівні розвитку професійної саморегуляції вчителя / В. Чайка // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка : збірник / М-во освіти і науки України, Тернопільський держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. - Тернопіль, 2007. - № 4. - 2007. - С. 3-8.

21. Яблонська Т.М. Розвиток здатності до рефлексії у професійному становленні особистості вчителя початкових класів : дис. ...канд. психол. наук : 19.00.07 / Яблонська Тетяна Миколаївна. – К., 2000. – 203 с.

Деталізований список інформаційних джерел містяться на курсі у MOODLE.

**Обговорено та затверджено на засіданні кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Протокол № 5 від 6 лютого 2025 року**
